

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 2

Fylke: Rogaland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Sokndal

Emne: Høislåt, transport av høi:

Bygdelag: Bakkebygde

Oppskr. av: Tobias Sel

Gard: Sel

(adresse): Hauge i Dalane

G.nr. 40 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Her spurgt folk over hele herredet

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Er født 19.1.1882 i Sokndal, bonde.

SVAR

I Sokndal er her ingen storgårder, heller ikke noen husmanns-
plasse, de fleste gårdene har en
hest, 3-4-og 5 voksne kuer noen
sengdyr og endel sauer.

Driften blir således omtrent den
samme på alle bruk.

Nesten alle står i utmarken,^{slåtten}
Noen få har - nærmest i de siste
10-20 år - tatt ut ^{slåtten} utmarken til beite.
Mindre bruk utnyttar sin eiendom
best, de står all sin utmark.^{slått}

De som ikke har hest bærer høiet
på tau, såkalte "høibyver"

2

Transporten foregår ved at man
kjører eller bærer høiet, Her er ingen
som trekker, ^{der en bærer} en brukes tau, dette
er i regelen 6 favne langt, man
legger tauet dobbelt og har en
såkalt "hegl" i løkken, Denne
hegl er en yngre kvist eller tre-
top - helst eik, man bøier den i
avlang form med endene sammen

Løkken av tauet festes så inn her så breier en dette ut og legger fjerger herpå. Når man har 5-6 fjerger pålagt, tas envene av tauet og festes eller stikker inn i hegelen, så drar man til, dette kalles vi å kneppe böra.

Så setter man seg ned, stikker armene inn i de såkaldte fatter, der er gjerne en til å trekke i tauene - dette kaldes å "kneppa böra" når den er kneppet står en og og drar eller trekker i tauet til læreren har reist seg. En mann kan bære en böra på 60 kg denne veg. Mann holder tauet over skuldrene. Kjøres der brukte man slede med treminn, hvis det er bakket, eller høikjører. Barna har deltatt og deltar framleis i arbeidet.

På noen nå nedlagte heiegårde i Gjuddalsbygda stekket man høiet om sommeren, om vinteren når snøen var hård stappet man dette i sekker flettet av bast ^{med masker} som en not og styrtet dem nedover skrenten har ikke hørt annet navn enn høi sekker på denne.

Denne framgangsmåte brukes ikke nå i Sokndal.

Da der ikke transporteres høi på annen måte enn ved å kjøre eller bære dette i börer faller de andre spørsmål bort.

3

En kjører hjem høiet hvor det er så nærme at det uten for stor vanskelighet kan gjøres. Er det hvor man har utløse tar man det hjem på vinterføre.

4

En bruker topjulet langkjerre der er mange slags størrelser på høikjerrer.

Med i dalen, bygdens centrum har. Den største følgende mål: Lengde 4 meter 5 tommes.

Bredde 1 meter 19 tommes.

Høyden en meter 2 tommes, det er en tverramme, ret oppstående lig framme og bak. Ordet slede brukes ~~ikke~~ ^{ikke} når der er hjul.

Brukes ordet hjulslede må der menes kjerre. heromkring er der ikke noen kjøretøier som har meier foran og hjul bak eller omvendt. Der brukes skoring på meiene når man kjører på vinterføre, aldrig på bar mark.

En kunne ^{og kan} kjøre på hjul ^{eller metalide} hvor en kunne komme fram. Folk

har som regel en særskilt kjerre for høi og horntransport

Hver man bruker sin metode på høikjerrer noen har bare stativ av tre framme og bak

andre en ramme rundt he

le. kjerra, men fyller for dem alle er at kjulene er overbyggjet så høiet ikke faller ned på disse Fasongen på kjerra er forandret mange gange og forandres stadig ettersom folk liker det, her er ingen "standard" Det kommer så meget an på terrenget om det er bakket eller ikke, der hvor dette er vanskelig bruker en slede, når dette er tilfaldet leses en lass i fengjer, som regel går det 15 fengjer i et sledelass. Når man leses i høykjerre tar man høiet på gaffel og kaster det i kjerra, så er der en person i denne som trampes høiet til, i de største høykjerrer kan en ta lass på ca tre sjippund, i de mindre på vanskeligst terrenget knapt et halv. Her har aldrig vært noen regler for det allersiste lasset, man leses så meget på som man kan, ligt på alle lass, blir der lidt igjen stappes det i en kjepe og bærer heim, en sådan etterliggende høydot kalles "itteregste"

Lasset festes med tau og høitang Der vedlegges it rirr av høitangen. Tauet som lasset bindes med kaller vi for kneppe tau. å feste lasset med tau kaller for å kneppe lasset. Hovoldla De

nevner er vel det samme som "hegl"
men vi bruker ikke "hegl" når vi kjenner
per lasset. Der er ikke noe be-
stemt forhold mellom høistak-
ken og lasset, heller ikke mel-
lem sommerlass og vinterlass.
Der bruket bare en hest for høy-
kjerra

5

Der har for lange tider ikke
vært noen felles stætt, nå har
alle her hatt utskifting, hver
slår for seg. Støslåtter og støke
har her ikke vært, ihvertfall
ikke for the siste 200 år

6

Man kjører eller bærer høyet,
men avstandene er ikke lan-
ge og utslåttene ligger så til
at hver må brøite for seg, på
disse kanter er her forresten
svært litet snø, så det er ik-
ke stor brøyting som behøves.
Da utslåttene ikke er store er
det ikke store høimengder som
behøves å bli transporteres.

Tillegg til spørsmål 2

Noen få tar høyet på løy-
perstreng. Det er av nyere dato.

Tobias Sol

(Vend)

NORSK ETNOLOGISK GRAVSKING
adr. NORSK FOLKEMUSEUM 492
BYGDØY

Hauge i Dalane 6-5-1947

Norsk Etnologisk undersøgning

Bygdøy

Jeg ber om undskyldning for-
di jeg ikke har sendt dette
før. men da jeg for en tid
siden mottok dette fra Mr. Ing-
vald Th. Barstad måtte jeg for-
ta undersøkelser og dette tok
noen tid. håper Der blir
tilfreds med rapporten.

En ting som jeg vil nevne
med det samme, endskjønt
det ikke har noe med denne
sak å gjøre, er at på et flat
berg her i Soknedal, er flere
merker som etter en mann som
har sprunget på strømpule-
sten. merkerne er kanskje litt
større enn et menneskes fot.
Såvidt jeg minnes er mest der
fire merker, to er svake men
et er tydeligt.

Arbødigst

Tobias Sel
Hauge i Dalane

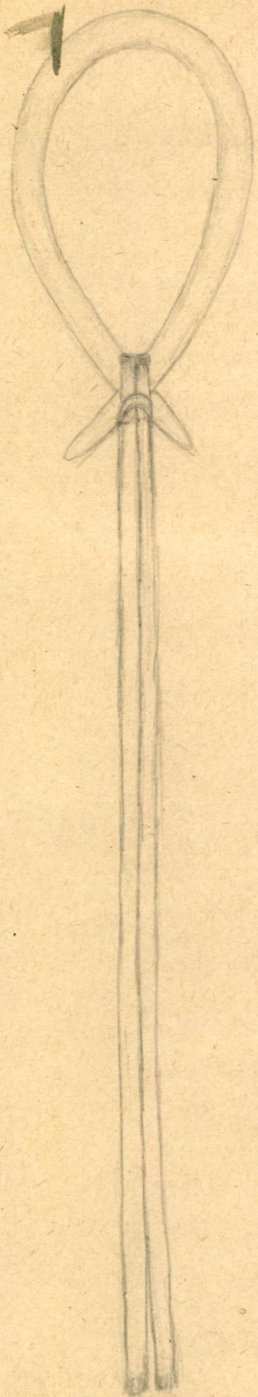
Høgt med tan til i løse
løse prø.

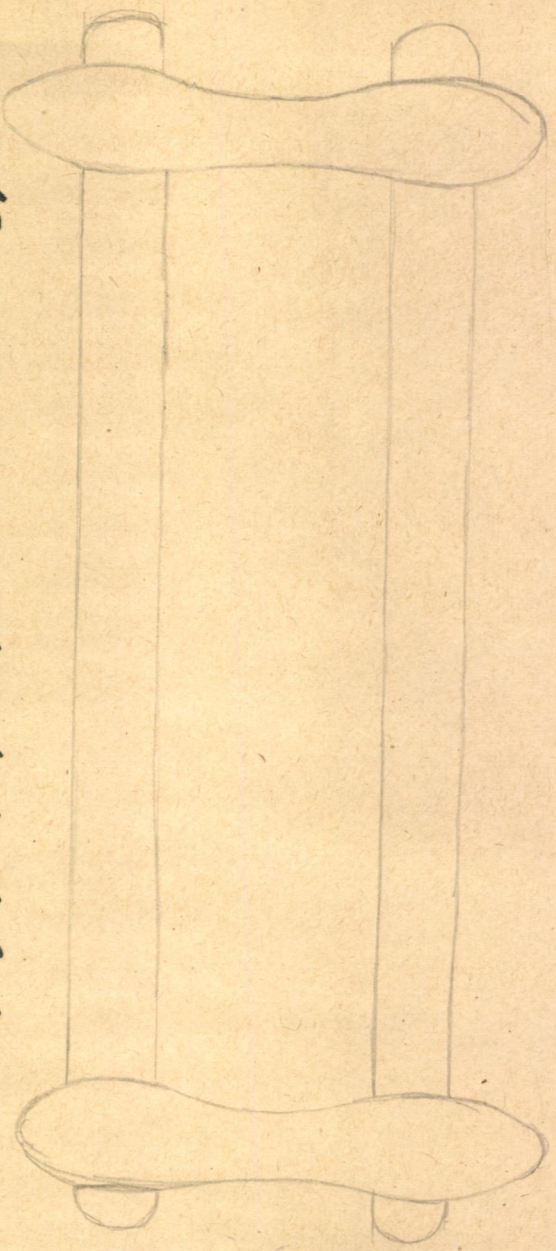
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

BYGDØY

492

Heitang som brukes til a.
~~Heitang~~ Heitang som brukes som

NORSK ETNOLOGISK GRANSKNING 492
adr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY